

TURVALLISESTI NETISSÄ

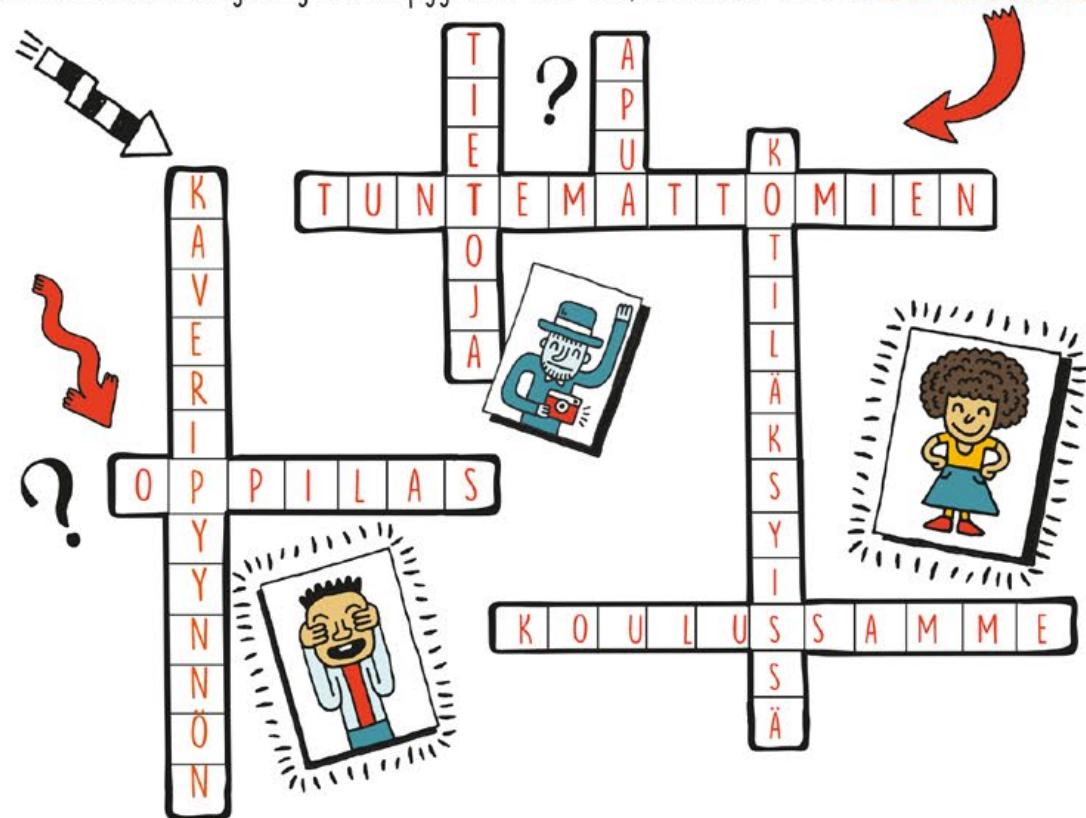
TEHTÄVIEN VASTAUKSET

DOMINOX

TÄYTÄ RISTIKKO KOROSTETUILLA SANOILLA. SANOJEN ON SOVITTAVA YHTEEN RISTEÄMÄKOHDISSA.

Anna sai Petri-nimiseltä pojalta **KAVERIPYYNNÖN**. Anna hämmästyí: "En kyllä tunne ketään Petriä..."

Anna muisti isänsä opetuksen, jonka mukaan **TUNTEMATTOMIEN** kanssa ei pidä alkaa juttusille, joten hän päätti soittaa isälleen. Anna ja hänen isänsä tutkivat yhdessä Petrin **TIETOJA**, kunnes Annalle juolahti mieleen: "Petrihän on se uusi **OPPILAS KOULUSSAMME**". Varmistettuaan asian Petrin vanhemmilta hän hyväksyi Petrin pyynnön. Kävi ilmi, että Petri tarvitsi **APUA KOTILÄKSYISSÄ**.

Sinäkin voit torjua nettikiusaamista ja tehdä netistä turvallisemman. Älä julkaise, kommentoi tai jaa viestejä, valokuvia tai videoita, jotka voivat satuttaa, nöyryyttää tai vahingoittaa jotakuta. Älä myöskään tykkää loukkaavista viesteistä, valokuvista tai videoista. Älä tee kavereistasi mautonta pilaa tai keksi heistä valheellisia tarinoita. Ennen kuin julkaiset jotakin, yritä asettua toisen henkilön asemaan ja mieti seuraavaa: "Miltä minusta tuntuisi, jos joku tekisi minulle samoin?"

TOISTEN KUNNIOITTAMINEN ON ERITTÄIN TARKEÄÄ

SELVITÄ LAUSEET:

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z Ä Ä Ö

Kysy aina lupa, jos jaat kuvia,

joissa on muita ihmisiä.

Kunnioita luokkatovereitasi.

TESTAA TIETOSI

LISÄÄ PUUTTUVAT SANAT LAUSEISIIN

NETTIKIUSAAMISEKSI 🧠 YKSITYISYYTTÄ 🧠 HARKINTA 🧠 NETIKETIKSI 🧠 VIERAIDEN

1 INTERNETISSÄ TAPAHTUVIEN VÄÄRINYMMÄRRYSTEN VÄLTÄMISEKSI LAADITTUJA SÄÄNTÖJÄ KUTSUTAAN NETIKETIKSI.

2 INTERNETISSÄ TAPAHTUVAA KIUSAAMISTA KUTSUTAAN NETTIKIUSAAMISEKSI.

3 OLE VAROVAINEN VIERAIDEN TAI SELLAISTEN HENKILÖIDEN KANSSA, JOTKA TUNNET VAIN INTERNETISTÄ.

4 MINUN ON SUOJELTAVA OMAANI JA MUIDEN HENKILÖIDEN YKSITYISYYTTÄ.

5 HARKINTA ON HYVÄKSI KAIKILLE.

MIKÄ SEURAAVISTA VAIHTOEHTOISTA ON OIKEIN?

- A) VOIN POISTAA HELPOSTI JULKAISEMANI ASIAT.
- B) MINUN ON JAETTAVA KAIKKI, MITÄ ELÄMÄSSÄNI TAPAHTUU.
- C) KUKIN VASTAA VAIN OMAN YKSITYISYYTENSÄ SUOJELEMISESTÄ.
- D) MINUN ON SUOJELTAVA OMAANI JA MUIDEN YKSITYISYYTTÄ.

MIKÄ SEURAAVISTA KIRJOITUSTAVOISTA ON VÄÄRIN?

- A) LÄHTISITTEKÖ MINUN KANSSANI ELOKUVIIN?
- B) LÄHTISITKÖ KANSSANI ELOKUVIIN?
- C) LÄHETSÄ LEFFAAN MUN KAA?
- D) JOU, SUP? LEFFAAN TN? -NOEI LOL
- E) EI MIKÄÄN YLLÄ OLEVISTA
- F) KAIKKI

JOS VASTASIT "E" EI MIKÄÄN YLLÄ OLEVISTA, VASTASIT OIKEIN. ONNENKSI OIKOONI OIKEA PUHE- JA KIRJOITUSTAPA RIIPPUU SIITÄ, KENEN KANSSA KESKUSTELET. ON HIENOA OPIA KÄYTTÄMÄÄN SOPI- VAA KIELTÄ KUSSAKIN TILANTEESSA!

Oppitunneilla
OPISKELLAAN ja ollaan
TARKKAVAISESTI läsnä
eikä surffata luvatta
netissä.

Liiallisesta netinkäytöstä
voi aiheutua sinulle
ongelmia, kuten
nukkumiseen ja
koulunkäyntiin liittyviä
vaikeuksia.

Istu ryhdikkäästi tietokoneen
ääressä, jotta vältyt
selkäkivuilta. Pidä **TAUKOJA**,
nouse ylös, **KÄVELE** ja juttele
muiden kanssa.

KESKUSTELE aina
vanhempiesi kanssa, jos
jokin asia vaivaa sinua tai
tarvitset **APUA**.

Älä suostu
kiristykseen
äläkä osallistu
haasteisiin, joissa
tehdään vaarallisia
asioita. Älä aseta
itseäsi vaaraan
nettipelin ja
-videoiden,
netissä tehtävien
kepposten tai
nettiriitojen
vuoksi.

KOHTUUS KAIKESSA

Etsi korostetut sanat
sanalaatikosta

Älä kuuntele mu-
siikkia liian kovalla
äänenvoimakkuu-
della. Muista sama
säntö kuulokkeilla
kuunneltaessa. Kova
äänenvoimakkuus voi
vahingoittaa kuu-
loasi ja häiritä muita
ihmisiä.

Ole varovainen, kun
käytät kännykkää
julkisilla paikoilla. Katso
molempiin suuntiin tietä
ylittäessäsi ja tarkkaile
ympäristöäsi, jotta et
törmäile muihin ihmisiin.

Älä surffaa netissä
myöhään illalla.
Kasvat vielä, joten
kehosi tarvitsee
KEHITTÄKSEEN kunnolla
UNTA.

Pidä välillä taukoa
netinkäytöstä ja nauti
vapaa-ajastasi muulla
tavoin. Voit esimerkiksi
URHEILLA, pelata
JALKAPALLOA, **PYÖRÄILLÄ**
ja nähdä **KAVEREITASI**.

K	T	A	U	K	O	J	A	T	K	O	J	Ä	X	K	U
O	I	O	R	A	I	O	L	A	C	I	U	Ö	O	A	R
P	O	J	J	V	S	N	Y	R	A	P	N	V	I	V	H
I	B	A	X	E	K	E	S	K	U	S	T	E	L	E	E
S	C	L	O	R	P	I	S	K	E	L	A	M	A	R	I
K	A	K	K	E	V	I	H	A	J	S	U	K	Y	E	L
E	N	A	O	I	A	P	U	A	E	O	L	I	H	I	L
L	O	P	P	T	L	V	U	V	O	S	E	Ö	G	T	A
L	G	A	M	A	V	Z	H	A	I	U	J	A	W	A	H
A	U	L	P	Y	Ö	R	Ä	I	L	L	Ä	S	T	S	X
A	T	L	Ä	I	N	O	U	S	E	Y	L	I	S	I	S
N	L	O	O	A	N	T	E	E	C	O	Z	C	E	O	E
O	O	A	B	M	N	O	U	S	E	Y	L	Ö	S	S	O
Ö	J	W	K	E	H	I	T	T	Y	Ä	K	S	E	E	N
K	Ä	V	E	L	E	R	E	I	D	E	R	T	O	W	C

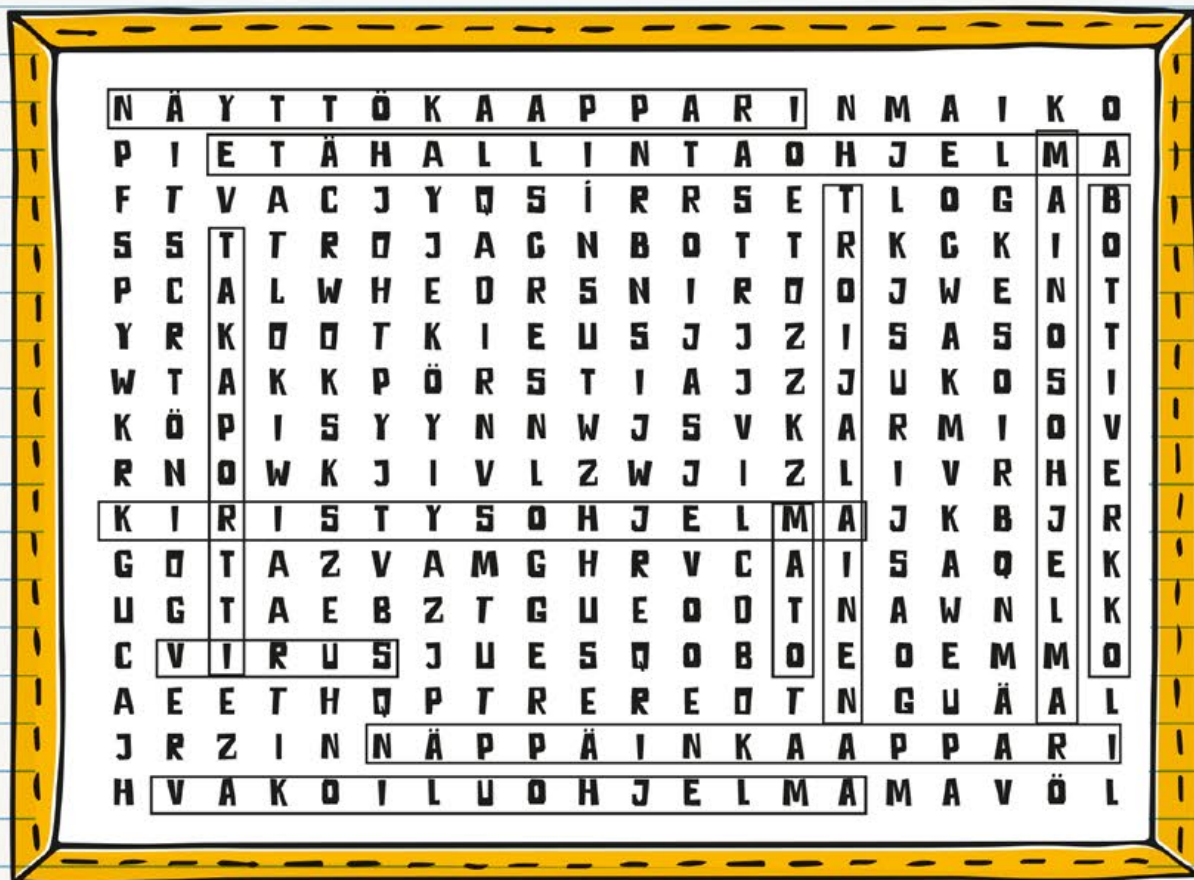
MUISTA,
ETTÄ
ELÄMÄÄ
ON MYÖS
NETIN ULKO-
PUOLELLA!

SANALAATIKKO

LÖYDÄ SEURAAVAT PAHIKSET:

VIRUS - MATO - BOTTIVERKKO - VAKOILUOHJELMA - NÄPPÄINKAAPPARI - NÄYTTÖKAAPPARI -
 MAINOSOHJELMA - TAKAPORTTI - TROIJALAINEN - ETÄHALLINTAOHJELMA - KIRISTYSOHJELMA

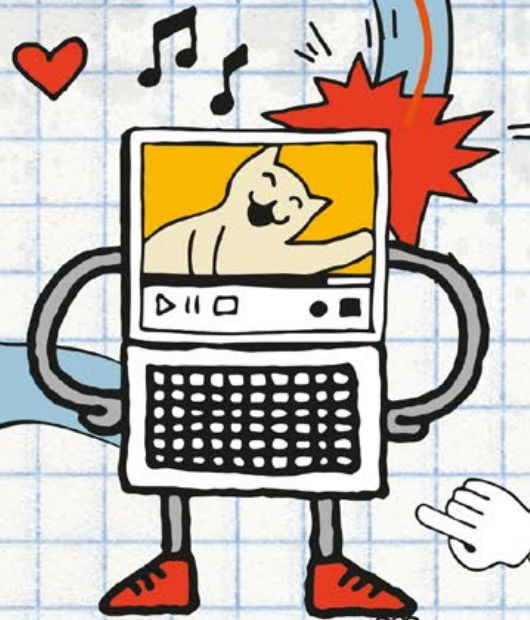
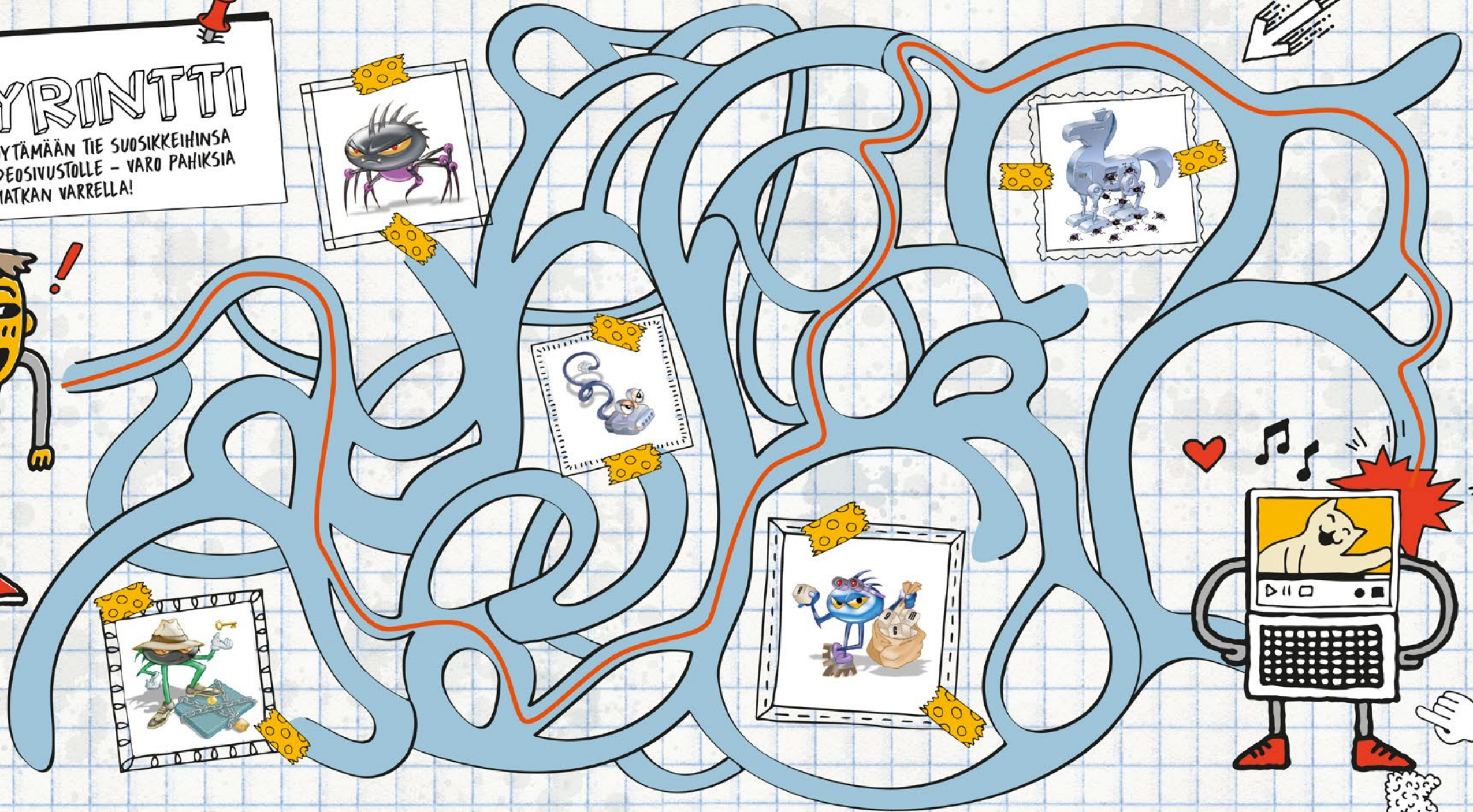
VARJOLEIKKI

SELVITÄ, MIKÄ VARJOISTA ON TÄMÄN ROISTON VARJO!

LABYRINTTI

AUTA JUHOA LÖYTÄMÄÄN TIE SUOSIKKEIHINSA
KUULUVALLE VIDEO-SIVUSTOLLE - VARO PAHIKSIA
MATKAN VARRELLA!

YHDISTÄ KUKIN PAHIS ERIKOISALAANSA

LEVIÄÄ VERKOSSA
LÄHETTÄMÄLLÄ
ITSESTÄÄN KOPIOITA
LAITTEELTA
TOISELLE.

AVAA TOISEN
SISÄÄNKÄYNNIN
LAITTEESEESI,
JOTTA TUNKEUTUJA
VOI PALATA
KAVEREINEEN
MILLOIN TAHANSA.

KAAPPAA
LAITTEESI JA
TEKEE SIITÄ BOTIN
ARMEIJAANSA.
TUNKEUTUJA VOI
ETÄOHJATA BOTITIA
TEHDEN LAITTEESTA
ZOMBIN PAHOIHIN
TARKOITUKSIINSA.

JENGIN VAKOOJA,
JOKA TARKKAILEE, MITÄ
TEET LAITTEELLASI,
JA VÄLITTÄÄ TIEDOT
ETEENPÄIN MUILLE
PAHIKSILLE.

LEVIÄÄ VERKOSSA
LEVITTÄMÄLLÄ
KOPIOITA ITSESTÄÄN
JA PIILOUTUMALLA
OSAKSI MUITA
OHJELMIA JA
TIEDOSTOJA.

NÄYTTÄÄ
SINULLE
MAINOKSIA,
VAIKKA ET
HALUAI.

OTTAÄ SALAA
KUVARUUTUKAAPPAAUKSIA
NÄYTÖSTÄSI ESIMERKIKSI
KLIKATESSASI HIIRTÄ
TAI KOSKETTAESSASI
NÄYTTÖÄ.

TALLENNAÄ, MITÄ
LAITTEELLASI
KIRJOITETAAN JA
LÄHETTÄÄ TIEDOT
TUNKEUTUJALLE.

NÄYTTÖKAAPPARI

MAINOSOHJELMA

MATO

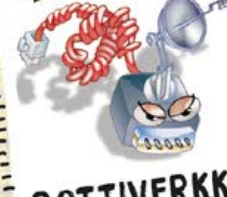
VÍRUS

TAKAPORTTI

NÄPPÄINKAAPPARI

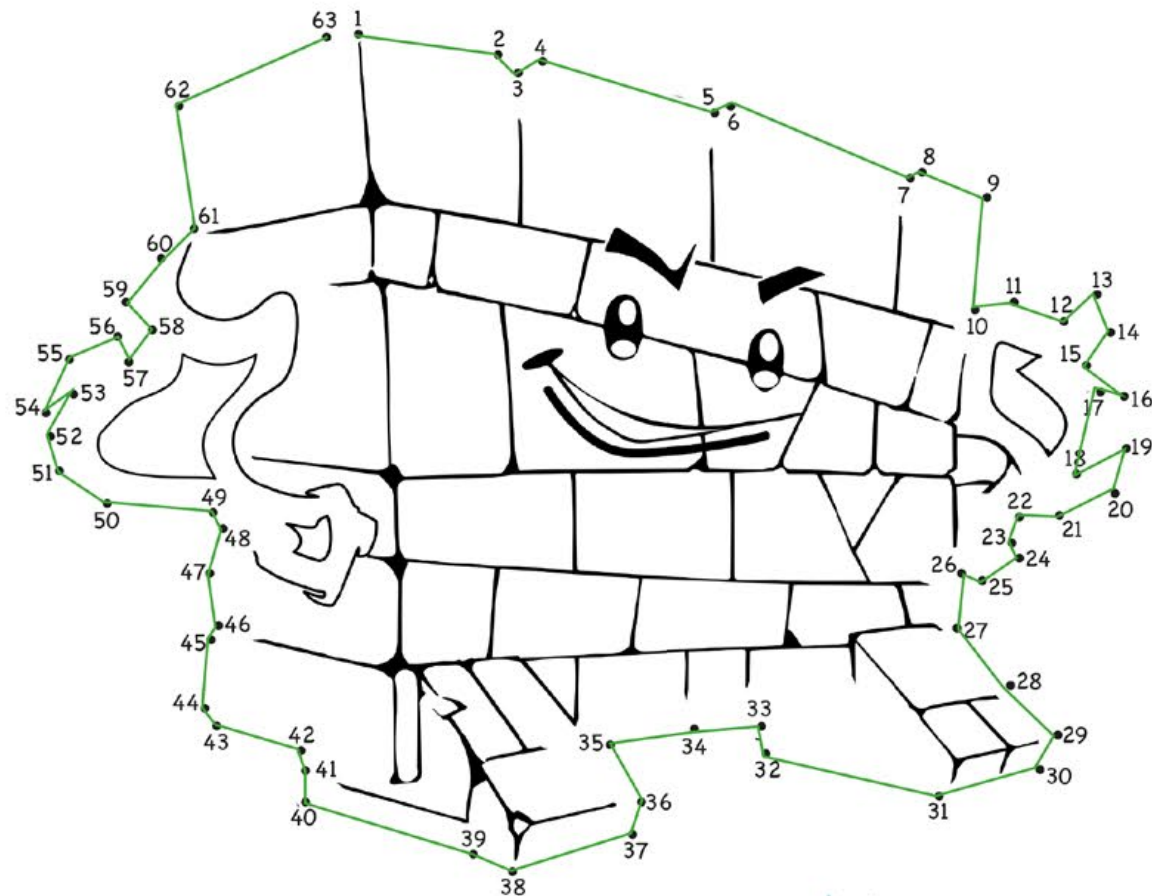

BOTTIVERKKO

VAKOILUOHJELMA

ETSI 7 EROAVAISUUTTA

TIESITKÖ TÄMÄN?

Englanninkielinen sana "Firewall" tarkoittaa palomuuria, joka estää tulipaloa leviämästä. Internetissä palomuri torjuu verkon kautta laitteillesi tehtäviä hyökkäyksiä ja pysäyttää haitallisen liikenteen verkkoon.

TESTAA TIETÄMYKSESI

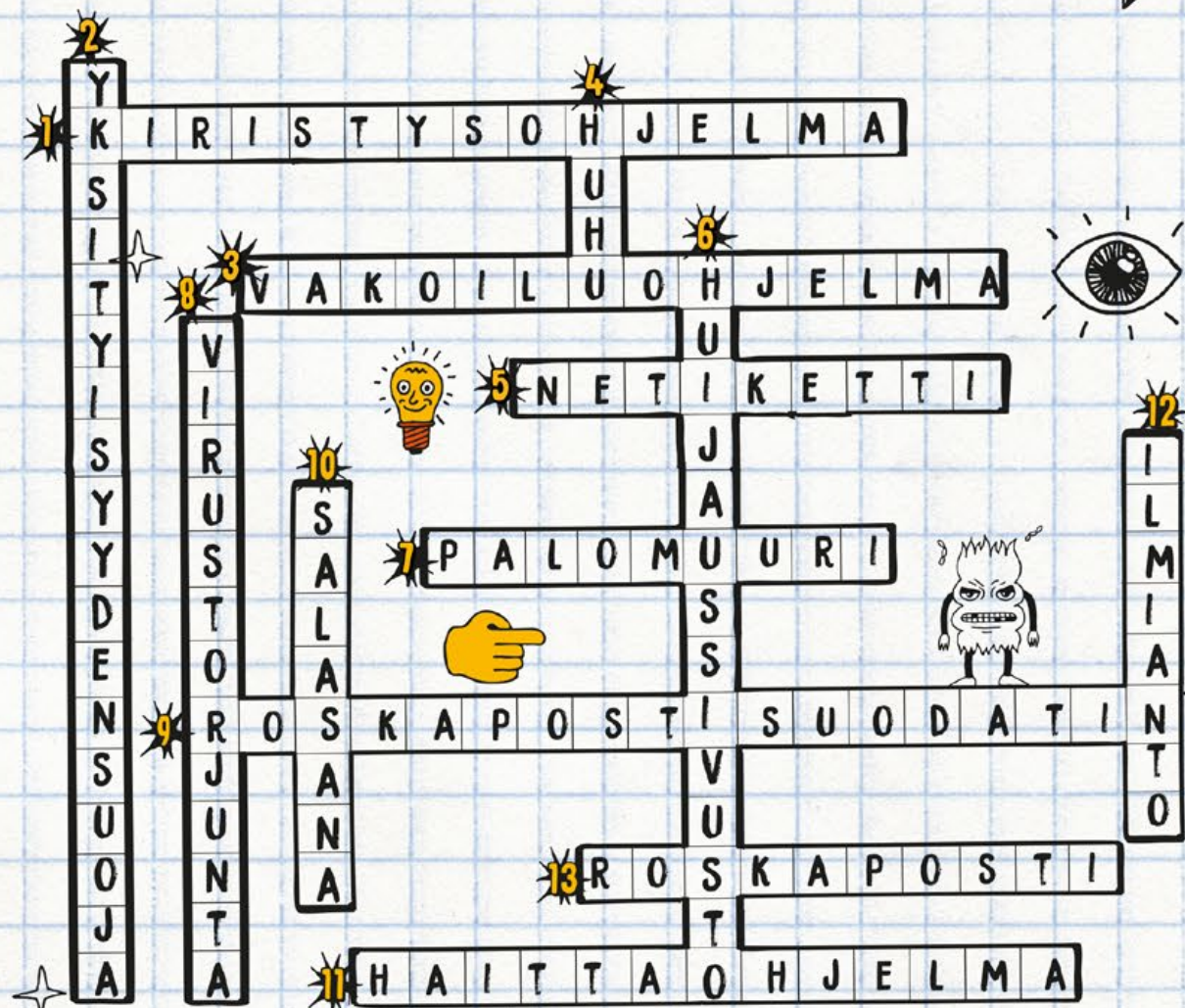
TÄYTÄ SANARISTIKKO

VAAKASUORAAN

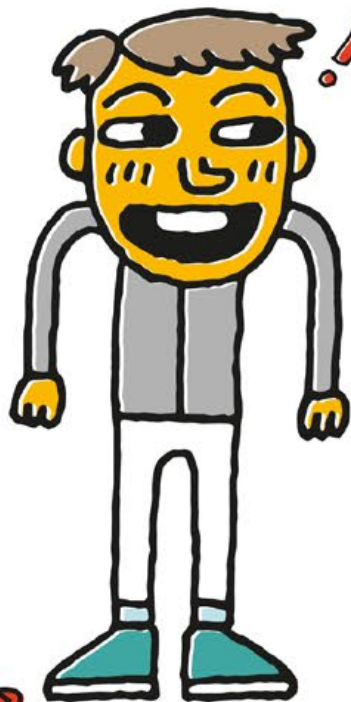
- 1 PAHISTEN JENGIN GANGSTERI
- 3 PAHISTEN JENGIN VAKOOJA
- 5 HYVIÄ KÄYTTÖTAPOJA INTERNETISSÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖT
- 7 SUOJAA LAITTEESI LUVATTOMILTA YHTEYKSILTÄ
- 9 AUTTAA ESTÄMÄÄN EI-TOIVOTUT VIESTIT
- 11 VAARAKSI LAITTEELLES
- 13 EI-TOIVOTTU VIESTI

PYSTYSUORAAN

- 2 OIKEUS YKSITYISEEN ELÄMÄÄN
- 4 VALHEELLINEN JUTTU IHMISESTÄ TAI YRITYKSESTÄ
- 6 KALASTELEE TIETOJASI
- 8 AUTTAA SUOJAAMAAN LAITTEESI HAITTAOHJELMILTA
- 10 ON SALAINEN JA KUULUU VAIN SINULLE EIKÄ KENELLEKÄÄN MUULLE
- 12 NETTIKUSAAMISEEN TAI HÄIRITSEVÄÄN SISÄLTÖÖN SOPIVA

TUNNETKO JO JUHON?

Juhon on hyvin valpas poika, joka rakastaa netissä **SURFFAILUA**. Hän kuitenkin tietää, että hänen on oltava **VAROVAINEN** tietojensa suojelemiseksi. Niinpä Juhon pyysi **APUA** äidiltään **VIRUSTORJUNTA-**ohjelmiston, **PALOMUURIN** ja roskapostisuodattimen asentamiseksi tabletilleen. Juhon asentaa sovellustensa **PÄIVITYKSET** ja ottaa aina **VARMUUSKOPIOT**, jotta hän ei menetä valokuviaan ja videoita.

Juhon valitsee **SALASANANSA** hyvin huolellisesti eikä käytä koskaan omaa nimeään tai pelkkiä numeroita. Eräänä päivänä Juhon kaveri pyysi häneltä salasanaa. Juhon kieltäytyi antamasta sitä ja kertoi kaverilleen, että salasanat ovat salaisia, eikä niitä saa kertoa muille.

Suojeellakseen **YKSITYISYYTTÄÄN** sosiaalisessa mediassa Juhon määritteli profiilinsa asetukset niin, että hänen julkaisunsa näkyvät vain hänen kavereilleen.

ENTÄ SINÄ? TOIMITKO KUTEN JUHON?

ETSI KOROSTETUT SANAT

Z	S	Y	A	V	U	P	N	G	U	F	I	B	D	V	W
P	U	N	P	V	B	Ä	Y	A	T	T	M	A	K	A	Y
R	R	G	U	I	U	I	S	J	E	H	Z	G	G	R	K
E	F	V	A	R	O	V	A	I	N	E	N	K	N	M	S
U	F	A	A	U	J	I	L	D	A	U	R	U	A	U	I
R	A	O	E	S	G	T	A	A	A	K	E	P	A	U	T
O	I	J	A	T	G	Y	S	T	U	P	E	Q	T	S	Y
S	L	I	R	O	R	K	A	S	O	A	R	A	K	K	I
K	U	H	J	R	S	S	N	K	O	L	Y	D	A	O	S
A	A	I	B	J	V	E	A	T	A	O	E	Z	L	P	Y
P	L	G	K	U	N	T	N	A	R	M	E	B	I	I	Y
O	R	I	V	N	G	I	S	A	D	U	W	E	Z	O	T
S	N	T	I	T	I	R	A	S	G	U	I	O	A	T	T
T	T	K	Z	A	S	F	K	L	R	R	I	T	D	G	Ä
I	E	X	P	O	H	J	E	L	M	I	S	T	O	N	Ä
S	U	O	D	A	T	T	I	M	E	N	L	E	S	J	N

TRAFICOM
Kyberturvallisuuskeskus